

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-08-11

Ärendenummer SLK-2024-00571

Handläggare

Helena Österlind

Telefon: 031-368 02 28

E-post: helena.osterlind@stadshuset.goteborg.se

Remiss från Finansdepartementet - Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner (Ds 2024:10)

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

Yttrande över remiss av promemorian Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner (Ds 2024:10), i enlighet med bilaga 2 till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, översänds till Finansdepartementet.

Sammanfattning

Finansdepartementet översände den 20 maj 2024 remissen Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner (Ds 2024:10) för yttrande. Yttrandet ska vara Finansdepartementet tillhanda senast den 20 september 2024.

Utredningen föreslår att det i kommunallagen (2017:725) införs en skyldighet för kommuner och regioner att vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att kommunal- och regionråd utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld. Utredningen föreslår även att kommunallagen (2017:725), hädanefter KL, kompletteras med en bestämmelse om att den interna kontrollen i kommuner och regioner ska förebygga fel och oegentligheter i verksamheten.

Vad gäller förslaget om att den interna kontrollen ska motverka fel och oegentligheter är stadsledningskontoret odelat positivt. Stadsledningskontoret ser även behov av ett ökat skydd för förtroendevalda men bedömer att utredningen inte i tillräcklig utsträckning analyserar och belyser de svårigheter som kan uppstå för kommunerna med förslaget. Förslaget till yttrande berör ett antal gränsdragningsproblem som identifieras. Exempelvis hur långt kommunens ansvar sträcker sig i relation till de politiska partierna och de förtroendevalda själva, samt vilket mandat kommunen har att besluta om vilka åtgärder som ska vidtas.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Utredningen har identifierat tillkommande kostnader för kommunerna som avser anpassade säkerhetsrutiner, riskförebyggande åtgärder samt löpande informations- och utbildningsinsatser till förtroendevalda. Utredningen betonar att det vid tillbud och händelser dessutom krävs uppföljande åtgärder, bland annat dokumentation, utredning och stöd till den som utsatts. Även larmutrustning kan bli aktuellt.

Utredningen föreslår således en finansiering i enlighet med finansieringsprincipen där 5 miljoner kronor bedöms täcka de extra utgifter som Sveriges kommuner samlat får av förslaget.

Stadsledningskontorets bedömning är att utredningen inte i tillräcklig utsträckning analyserat vad lagförslagets skrivning om att vidta alla åtgärder som behövs innebär för kommuner och regioner. Detta kan innebära kostnader som vida överstiger de 5 miljoner som utredningen föreslår att Sveriges kommuner ska erhålla enligt finansieringsprincipen.

Stadsledningskontoret nuvarande kostnader för säkerhetsarbete kopplat till den politiska organisationen är svåra att helt definiera. Bevakningen av fullmäktiges sammanträden bedöms kosta ca 330 000 kr/år och kostnaden för stödtelefon enligt avtal uppgår till 96 000 kr/år. Stadsledningskontoret har avtal för larmutrustning och bevakningstjänst för förtroendevalda, vilket inte utgör löpande kostnader utan används vid behov. Till detta kommer bland annat personalkostnader för utbildningar för förtroendevalda och kontakter med polisen och övriga aktörer.

Stadsledningskontoret delar utredningens bedömning att förslaget om att den interna kontrollen ska förebygga fel och oegentligheter inte medför någon kostnadmässig påverkan som innebär att den kommunala finansieringsprincipen ska tillämpas.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

För det demokratiska systemet är hot och hat mot förtroendevalda ett allvarligt problem som kan leda till att enskilda tvekar att gå in i politiken samtidigt som förtroendevalda lämnar den i förtid. Förutom att det påverkar vem som väljer att bli politiker ökar det risken för att fler censurerar sig själva för att undvika hot. Undersökningar visar att till exempel kvinnor, yngre och personer med utländsk bakgrund lämnar sina uppdrag i särskilt stor utsträckning eller avstår från att engagera sig politiskt på grund av risken att utsättas. Detta kan få konsekvensen att vissa röster och frågor försvinner från den politiska debatten, att beslutsfattandet påverkas och att de politiska församlingarna riskerar att bli mindre representativa. Konsekvenserna för demokratin kan därmed vara betydligt mer omfattande än dess direkta påverkan på de förtroendevalda. Om det demokratiska samtalet tystnar kan det få allvarliga konsekvenser för den lokala och regionala demokratin.

Stadsledningskontorets bedömning är att förslagen i promemorian kan bidra till mer jämlika villkor att anta politiska förtroendeuppdrag och ökad transparens i uppföljningen vilket stärker demokratin och allmänhetens tilltro till densamma.

Bilagor

1. Sammanfattning av promemorian Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner (Ds 2024:10)
2. Förslag till yttrande

Ärendet

Finansdepartementet översände den 20 maj 2024 remissen Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner (Ds 2024:10) för yttrande. Yttrandet ska vara Finansdepartementet tillhanda senast den 20 september 2024.

Beskrivning av ärendet

Bakgrunden till promemorian är Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, skrivelse till regeringen med förslag om att i KL, förtydliga kommuners och regioners ansvar för förtroendevaldas trygghet och säkerhet i deras demokratiska uppdrag. Promemorian har även tagits fram mot bakgrund av Stadskontorets redovisning av kommuner och regioners förutsättningar att motverka korruption. Där påtalas behov av att den kommunala sektorn behöver bli bättre på att arbeta mot korruption, för att effektivt kunna hantera både nya och redan kända risker.

Promemorian innehåller därmed två förslag till nya bestämmelser i KL, ett som avser stärkt skydd för vissa förtroendevalda samt ett som avser en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Stärkt skydd för vissa förtroendevalda

Utredningen konstaterar att en viktig del i den kommunala demokratin är att förtroendevalda i kommuner och regioner ges förutsättningar för att kunna fullgöra sina förtroendeuppdrag under trygga former. Samtidigt konstateras att skyddet för förtroendevalda inte är tillräckligt och att hot och våld är ett problem som inte har minskat de senaste åren. Utredningen konstaterar att det för närvarande inte finns någon lagstiftning som garanterar förtroendevalda som utsatts för eller riskerar att utsättas för brott det stöd och hjälp som bedöms nödvändigt.

Således bedömer utredningen att det finns behov av att stärka skyddet mot hot och våld för kommunal- och regionråd och föreslår att kommuner och regioner ges ansvar för detta. Förslaget innebär att det i KL införs en skyldighet att vidta alla åtgärder som behövs för att förebygga att kommunal- och regionråd utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld. En utgångspunkt ska vara att allt sådant som kan leda till ohälsa eller olycksfall ska ändras eller ersättas så att risken för ohälsa eller olycksfall undanröjs. Kommuner och regioner ska enligt förslaget även förvissa sig om att kommunal- och regionråd har den utbildning som behövs och vet vad de behöver göra för att undgå riskerna för hot och våld. Förslaget anger att det är förtroendevalda som inom kommuner och regioner fullgör ett förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid som träffas av förslaget, vilka enligt KL benämns som bland annat kommunalråd och regionalråd. En naturlig gräns för vad som utgör betydande del av heltid är uppdrag som omfattar minst 40 procent av en heltid. Det är dock kommunerna och regionerna själva som avgör var gränsen ska gå.

Som skäl till förslaget anger utredningen att det under nuvarande förhållanden inte finns någon utpekad som ansvarar för att förebygga att kommunal- och regionråd utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld och att tidigare frivilliga åtgärder inte har gett önskad effekt. Utredningen bedömer att det är kommuner och regioner och inte de politiska partierna som är de aktörer som har störst möjlighet att ta ansvaret att förebygga

att kommunal- och regionråd utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld. Bedömningen görs utifrån att kommuner och regioner idag har ett liknande ansvar för de anställda och således har strukturer på plats för att inbegripa fler i åtgärderna. Genom att integrera hanteringen av frågor om hot och våld mot kommunal- och regionråd i de sedan tidigare upparbetade strukturerna för kommuners och regioners säkerhetsarbete bedöms det möjligt att på ett enkelt sätt uppnå en effektiv organisationsstruktur.

Utredningen bedömer inte att arbetsmiljölagen bör göras tillämplig för kommunal- och regionråd då en förtroendevald vare sig kan eller bör inta en arbetsrättslig ställning gentemot kommunen eller regionen. Däremot gör utredningen bedömningen att bestämmelser om arbetssätt och utbildning som motsvarar de som finns i arbetsmiljölagen skulle ge den struktur som behövs för att kunna begränsa kommunal- och regionråds utsatthet. Därav har förslaget till tillägg i KL samma lydelse som 3 kap. 2 § första stycket i arbetsmiljölagen.

En tydligare intern kontroll i kommuner och regioner

Utredningen konstaterar att kommuner och regioner är komplexa politiskt styrda organisationer som ansvarar för många olika verksamheter vilka kan bedrivas i olika driftsformer och där en majoritet innebär dagliga kontakter med brukare och näringsliv. Fel och oegentligheter kan förekomma inom alla delar av kommuners och regioners verksamhet, men vissa delar kan vara mer utsatta än andra. För att kommuner och regioner effektivt ska kunna hantera både nya och redan kända risker bedöms det finnas ett behov av att förbättra arbetet mot fel och andra oegentligheter i kommunal verksamhet.

Utredningen föreslår därmed att den interna kontrollen i kommuner och regioner ska förebygga fel och oegentligheter i verksamheten. Fel och oegentligheter omfattar bland annat korruption, otillåten och otillbörlig påverkan, bedrägerier och andra förtroendeskadliga ageranden som kan leda till skada. Förslaget innebär att ansvaret förs in i 6 kap 6 § KL där nämndernas ansvar för den interna kontrollen framgår.

Som skäl till förslaget anges att det behövs ett mer strukturerat arbete mot korruption och andra oegentligheter i kommunal verksamhet. Promemorian fastslår att korruption och otillåten påverkan är skadligt för ekonomin, för allmänhetens förtroende för det offentliga och i förlängningen för demokratin. Att motverka oegentligheter och korruption i samband med den interna kontrollen bedöms innebära bättre förutsättningar för att upptäcka och förebygga ageranden som kan orsaka ekonomisk skada, vilket i sin tur bidrar till att stärka allmänhetens förtroende för kommunal verksamhet, och i förlängningen skydda grundläggande demokratiska principer.

Säkerhetsarbete för förtroendevalda i Göteborgs Stad

I Göteborgs Stad regleras de förtroendevaldas rättigheter och skyldigheter i Göteborgs Stads regler för arvoden och ersättningar. Där framgår att det är kommunalråden, kommunfullmäktiges ordförande samt gruppleddare i kommunfullmäktige för ett parti utan kommunalråd representerat i kommunstyrelsen som har förtroendeuppdrag på heltid eller betydande del av heltid och således inbegrips av förslagen i promemorian.

Stadsledningskontorets ansvarar för personsäkerhetsarbetet när de förtroendevalda representerar kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige. Vid arbete i annan nämnd/styrelse är det den lokalt ansvarige för respektive förvaltning eller bolag som ansvarar för säkerhetsarbetet.

Stadsledningskontorets säkerhetsarbete innebär en rådgivande funktion för de förtroendevalda samt att ha kontakter med polisen och i vissa fall andra aktörer. Stadsledningskontoret bistår även med en stödtelefon som är tillgänglig hela dygnet under årets samtliga dagar. Vid ordinarie kontorstid är det stadsledningskontoret som bemannar telefonen, vid övrig tid är det ett upphandlat säkerhetsföretag. Stadsledningskontoret bistår även med bedömning och hjälp med säkerhetshöjande åtgärder vid behov samt för uppföljning av inkomna ärenden. I praktiken innebär detta att stadsledningskontorets stödjer de förtroendevalda som har uppdrag inom kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige, utan åtskillnad på uppdragets omfattning, när riskerna uppmärksammas i relation till dessa forum. Stadsledningskontoret ger även råd och stöd till säkerhetsansvariga i förvaltningar och bolag när eventuella risker berör andra församlingar/uppdrag.

Utöver ovanstående genomför stadsledningskontoret utbildningar i säkerhetsfrågor till de förtroendevalda, minst en gång i samband med ny mandatperiod men även vid förfrågningar från de politiska partierna. Stadsledningskontoret ansvarar även för säkerheten vid kommunfullmäktiges sammanträden, där det sedan några år tillbaka finns stationär bevakning.

Intern kontroll i Göteborgs Stad

Göteborgs Stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll syftar till att tydliggöra nämnders och bolagsstyrelserns ansvar i det arbete som ska ske inom ramen för styrningen, uppföljningen och kontrollen av verksamheten.

I riktlinjen framgår att nämnders och bolagsstyrelserns styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten ska vara systematisk, förebyggande och utvecklingsinriktad, vilket ska bidra till att oavsiktliga och avsiktliga fel och brister kan upptäckas i tid samt att säkra tillgångar och förhindra förluster. Med verksamhet avses verksamhet som utförs i egen regi eller genom att en kommunal angelägenhet överlämnats till en privat utförare och där kommunen är huvudman.

Riktlinjen poängterar särskilt att systemet för styrning, uppföljning och kontroll är helt beroende av organisationens och i synnerhet högsta ledningens förhållningssätt. Ledningens agerande måste stödja efterlevnaden av överenskomna arbetssätt och korrekt agerande över lag. Att motverka oegentligheter är en självklarhet.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret anser, i likhet med utredningen, att hot och hat mot förtroendevalda inte bara är ett problem för den enskilde, utan också för den lokala politiska processen och det nationella demokratiska systemet. Förtroendevalda i kommuner och regioner måste ges förutsättningar för att kunna fullgöra sina förtroendeuppdrag under trygga former. Stadsledningskontoret delar därmed utredningens bedömning om att det finns behov av att stärka skyddet mot hot och våld för kommunal- och regionråd i kommuner och regioner. Samhällsutvecklingen har inneburit att de förtroendevaldas villkor och arbetsmiljö behöver regleras ytterligare och ansvaret för detta behöver tydliggöras.

Stadsledningskontoret delar även utredningen bedömning att ett förtroendeuppdrag varken kan eller bör jämföras med att inneha en anställning och att arbetsmiljölagen inte bör göras tillämplig för kommunal- och regionråd.

Deras oberoende ställning till kommunen eller regionen bör respekteras och skyddas. De förtroendevaldas rättigheter, skyldigheter och arbetsförutsättningar har samlats i ett särskilt kapitel i KL och det bedöms rimligt är att det är där som deras rätt till skydd förtydligas.

Stadsledningskontoret delar till stor del utredningens bedömning att kommunernas organisation är väl lämpad för att ansvara för de förtroendevaldas säkerhet. Bedömningen är dock att utredningen inte i tillräcklig utsträckning analyserar och belyser de svårigheter som kan uppstå för kommunerna med förslaget. Det bedöms mer komplicerat än vad utredningen belyser att det i princip ska vara arbetsmiljölagens bestämmelser som ska gälla även för de förtroendevalda. Kommuner och regioner åläggs ett långtgående ansvar utan att utredningen tydliggör vilka avgränsningar som gäller.

Stadsledningskontoret har svårt att avgöra om det blir stadens ansvar att genomföra riskbedömningar när kommunalråd utför politiska uppdrag för partiets räkning, exempelvis i samband med val och offentliga debatter. Vid valår är inte sällan de förtroendevaldas utsatthet som störst och stadsledningskontoret efterfrågar en analys och ett tydliggörande av vilket ansvar som åligger kommunen i anslutning till valrörelse eller annat kampanjarbete. På samma sätt efterfrågas ett förtydligande av hur ansvaret ska fördelas när kommunalråden agerar för annan nämnds eller styrelses räkning.

Lagtexten är skriven som om kommunen i alla situationer har fullt ut ansvar och ska ”vidta alla åtgärder som behövs”. Utredningen belyser inte problematiken när riskbedömningarna visar på behov av åtgärder som kommunen har svårt att vidta eller som kommer till en ekonomisk betydande kostnad. Stadsledningskontorets bedömning är att utredningen inte i tillräcklig utsträckning analyserat vad lagförslagets skrivning om att vidta alla åtgärder som behövs innebär för kommuner och regioner. Detta kan innebära kostnader som vida överstiger de 5 miljoner som utredningen föreslår att Sveriges kommuner ska erhålla enligt finansieringsprincipen.

Utredningen ger inte heller svar på vem som kan besluta om huruvida åtgärderna bedöms proportionerliga till risken. Om kommunens riskbedömningar resulterar i att den mest lämpliga åtgärden är att avstå från aktiviteten, vilket mandat har kommunen då att förbjuda den förtroendevaldes medverkan alternativt ställa in aktiviteten i sig? Stadsledningskontoret bedömer det problematiskt att kommunen ska kunna styra var, när och hur de förtroendevalda ska vara tillgängliga för medborgarna i lokalsamhället, då det riskerar att begränsa de förtroendevaldas roll och uppdrag. Gränsdragningen blir ännu svårare i relation till sociala medier. Stadsledningskontoret ser risker med att tjänstepersoner ska bedöma lämpligheten i de förtroendevaldas aktiviteter på sociala medier. I detta avseende bedöms det dessutom än svårare att avgöra om aktiviteten är förknippad med kommunalrådsuppdraget, uppdraget för partiet eller som privatperson.

De förtroendevaldas särställning poängteras i utredningen, men stadsledningskontorets bedömning är att det inte är helt utrett vilket ansvar de förtroendevalda har att agera i enlighet med kommunens rekommendationer eller vilka konsekvenser det får om de förtroendevalda inte följer de riskbedömningar som kommunens organisation genomfört. Ansvaret för de förtroendevaldas säkerhet kräver en dedikerad motpart inom den politiska organisationen och gränsdragningen mellan kommunens och partiernas ansvar behöver tydliggöras. Ytterst är kommunfullmäktige ansvarig för kommunalråden och stadsledningskontorets nuvarande tolkning är att det blir den församlingen som får

besluta om formerna för kommunens åtaganden och de förtroendevaldas egna ansvar. Fullmäktiges eventuella ansvar för de förtroendevaldas säkerhet framgår dock inte av utredningen.

Arbetsmiljölagen är en ramlag som preciseras genom föreskrifter i Arbetsmiljöverkets författningssamling (AFS). Stadsledningskontoret efterfrågar ett uppdrag till SKR, länsstyrelsen eller annan lämplig myndighet att samordna och stödja kommunernas arbete enligt lagförslaget.

Förslaget om att den interna kontrollen ska förebygga fel och oegentligheter i verksamheten

Korruption, otillåten påverkan, bedrägerier, välfärdsbrottslighet och andra förtroendeskadliga ageranden är skadligt för ekonomin, för allmänhetens förtroende för det offentliga och i förlängningen för demokratin. Stadsledningskontoret delar därmed utredningens bedömning om att kommunernas ansvar för att motverka detta bör förtydligas. Det är viktigt att dessa ageranden förebyggs strukturerat och integreras i befintliga processer varför utredningens förslag om att det ska ske inom den interna kontrollen bedöms som väl avvägt. En motsvarande lydelse finns redan inom stadens lokala styrdokument.

Liksom utredningen bedömer stadsledningskontoret det inte lämpligt att i lagtexten ta in en uttömmande uppräkningslista av alla ageranden som ryms inom uttrycket fel och oegentligheter. Vad som ska motverkas mer exakt bör utgå från vad den egna riskbedömningen visar och verksamhetens art.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Sammanfattning

I denna promemoria föreslås en skyldighet för kommuner och regioner att förebygga att en sådan förtroendevald som anges i 4 kap. 2 § första stycket kommunallagen (2017:725), dvs. kommunal- och regionråd m.fl., utsätts för ohälsa eller olycksfall till följd av hot och våld. Den nya skyldigheten motsvarar det ansvar som kommuner och regioner har för sina arbetstagare enligt 3 kap. 2 § första stycket och 3 § första stycket andra meningen arbetsmiljölagen (1977:1160), i fråga om hot och våld. Förslaget syftar till att stärka skyddet mot hot och våld för kommunal- och regionråd m.fl.

Promemorian innehåller även ett förslag om att den interna kontrollen i kommuner och regioner ska förebygga fel och oegentligheter i verksamheten. Syftet med förslaget är att kommuner och regioner i större omfattning ska förebygga, upptäcka och åtgärda fel och oegentligheter i verksamheten.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2025.

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.ofa.k.remisser@regeringskansliet.se
Diarienummer Fi2024/01177

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Finansdepartementet – Stärkt skydd för vissa förtroendevalda och en tydligare intern kontroll i kommuner och regioner (Ds 2024:10)

Göteborgs Stad anser, i likhet med utredningen, att hot och hat mot förtroendevalda inte bara är ett problem för den enskilde, utan också för den lokala politiska processen och det nationella demokratiska systemet. Förtroendevalda i kommuner och regioner måste ges förutsättningar för att kunna fullgöra sina förtroendeuppdrag under trygga former. Stadsledningskontoret delar därmed utredningens bedömning om att det finns behov av att stärka skyddet mot hot och våld för kommunal- och regionråd i kommuner och regioner. Samhällsutvecklingen har inneburit att de förtroendevaldas villkor och arbetsmiljö behöver regleras ytterligare och ansvaret för detta behöver tydliggöras.

Göteborgs Stad delar även utredningen bedömning att ett förtroendeuppdrag varken kan eller bör jämföras med att inneha en anställning och att arbetsmiljölagen inte bör göras tillämplig för kommunal- och regionråd. Deras oberoende ställning till kommunen eller regionen bör respekteras och skyddas. De förtroendevaldas rättigheter, skyldigheter och arbetsförutsättningar har samlats i ett särskilt kapitel i KL och det bedöms rimligt är att det är där som deras rätt till skydd förtydligas.

Göteborgs Stad delar till stor del utredningens bedömning att kommunernas organisation är väl lämpad för att ansvara för de förtroendevaldas säkerhet. Bedömningen är dock att utredningen inte i tillräcklig utsträckning analyserar och belyser de svårigheter som kan uppstå för kommunerna med förslaget. Det bedöms mer komplicerat än vad utredningen belyser att det i princip ska vara arbetsmiljölagens bestämmelser som ska gälla även för de förtroendevalda. Kommuner och regioner åläggs ett långtgående ansvar utan att utredningen tydliggör vilka avgränsningar som gäller.

Göteborgs Stad har svårt att avgöra om det blir stadens ansvar att genomföra riskbedömningar när kommunalråd utför politiska uppdrag för partiets räkning, exempelvis i samband med val och offentliga debatter. Vid valår är inte sällan de förtroendevaldas utsatthet som störst och Staden efterfrågar en analys och ett tydliggörande av vilket ansvar som åligger kommunen i anslutning till valrörelse eller annat kampanjarbete. På samma sätt efterfrågas ett förtydligande av hur ansvaret ska fördelas när kommunalråden agerar för annan nämnds eller styrelses räkning.

Lagtexten är skriven som om kommunen i alla situationer har fullt ut ansvar och ska ”vidta alla åtgärder som behövs”. Utredningen belyser inte problematiken när riskbedömningarna visar på behov av åtgärder som kommunen har svårt att vidta eller som kommer till en ekonomisk betydande kostnad. Stadens bedömning är att utredningen inte i tillräcklig utsträckning analyserat vad lagförslaget skrivning om att vidta alla åtgärder som behövs innebär för kommuner och regioner. Detta kan innebära kostnader som vida överstiger de 5 miljoner som utredningen föreslår att Sveriges kommuner ska erhålla enligt finansieringsprincipen.

Utredningen ger inte heller svar på vem som kan besluta om huruvida åtgärderna bedöms proportionerliga till risken. Om kommunens riskbedömningar resulterar i att den mest lämpliga åtgärden är att avstå från aktiviteten, vilket mandat har kommunen då att förbjuda den förtroendevaldes medverkan alternativt ställa in aktiviteten i sig?

Göteborgs Stad bedömer det problematiskt att kommunen ska kunna styra var, när och hur de förtroendevalda ska vara tillgängliga för medborgarna i lokalsamhället, då det riskerar att begränsa de förtroendevaldas roll och uppdrag. Gränsdragningen blir ännu svårare i relation till sociala medier. Göteborgs Stad ser risker med att tjänstepersoner ska bedöma lämpligheten i de förtroendevaldas aktiviteter på sociala medier. I detta avseende bedöms det dessutom än svårare att avgöra om aktiviteten är förknippad med kommunalrådsuppdraget, uppdraget för partiet eller som privatperson.

De förtroendevaldas särställning poängteras i utredningen, men stadens bedömning är att det inte är helt utrett vilket ansvar de förtroendevalda har att agera i enlighet med kommunens rekommendationer eller vilka konsekvenser det får om de förtroendevalda inte följer de riskbedömningar som kommunens organisation genomfört. Ansvar för de förtroendevaldas säkerhet kräver en dedikerad motpart inom den politiska organisationen och gränsdragningen mellan kommunens och partiernas ansvar behöver tydliggöras. Ytterst är kommunfullmäktige ansvarig för kommunalråden och stadens nuvarande tolkning är att det blir den församlingen som får besluta om formerna för kommunens åtaganden och de förtroendevaldas egna ansvar. Fullmäktiges eventuella ansvar för de förtroendevaldas säkerhet framgår dock inte av utredningen.

Arbetsmiljölagen är en ramlag som preciseras genom föreskrifter i Arbetsmiljöverkets författningssamling (AFS). Göteborgs Stad efterfrågar ett uppdrag till SKR, länsstyrelsen eller annan lämplig myndighet att samordna och stödja kommunernas arbete enligt lagförslaget.

Förslaget om att den interna kontrollen ska förebygga fel och oegentligheter i verksamheten

Korruption, otillåten påverkan, bedrägerier, välfärdsbrottslighet och andra förtroendeskadliga ageranden är skadligt för ekonomin, för allmänhetens förtroende för det offentliga och i förlängningen för demokratin. Göteborgs Stad delar därmed utredningens bedömning om att kommunernas ansvar för att motverka detta bör förtydligas. Det är viktigt att dessa ageranden förebyggs strukturerat och integreras i befintliga processer varför utredningens förslag om att det ska ske inom den interna kontrollen bedöms som väl avvägt. En motsvarande lydelse finns redan inom stadens lokala styrdokument.

Liksom utredningen bedömer Göteborgs Stad det inte lämpligt att i lagtexten ta in en uttömmande uppräkning av alla ageranden som ryms inom uttrycket fel och oegentligheter. Vad som ska motverkas mer exakt bör utgå från vad den egna riskbedömningen visar och verksamhetens art.

För Göteborgs Kommunstyrelse